

1.4.2009

Dnro 763/4/08

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Neuvontalokimies Pia Wirta

POTILASVAKUUTUSKESKUKSELLE HUOMAUTUS KORVAUSASIAN VIIPYMISESTÄ

1

KANTELU

Kantelija arvosteli 25.2.2008 päivätyssä sähköpostiviestissään Potilasvakuutuskeskuksen menettelyä hänen vaimonsa A:n asiassa. Kantelija katsoi Potilasvakuutuskeskuksen viivytelleen asian käsittelyssä.

3

RATKAISU

3.1

Asian käsittelyn pääpiirteet

A:n vahinkoilmoitus saapui Potilasvakuutuskeskukseen (jäljempänä PVK) 23.11.2006. Asiassa pyytämänsä selvitykset PVK sai 20.2.2007 mennessä. Tämän jälkeen PVK lähetti 21.2.2007 asiakirjat ja muun materiaalin kannanottoa varten asiantuntijalääkärille, ortopedian ja traumatologian erikoislääkäri X:lle. Asiantuntijalääkäri X palautti asiakirjat asiantuntijuustehtävänsä päättymisen johdosta PVK:lle 4.4.2008 ilman kannanottoa. Tämän jälkeen PVK lähetti asiakirjat 11.4.2008 ortopedian ja traumatologian erikoislääkäri Y:lle, jonka muistion PVK sai käyttöönsä 22.4.2008. Korvauspäätöksen PVK antoi asiassa 12.5.2008.

Vahinkoilmoituksesta korvauspäätöksen tekemiseen kului PVK:ssa yhteensä lähes 18 kuukautta. Korvauspäätösten keskimääräinen käsittelyaika vuonna 2006, jolloin A:n vahinkoilmoitus saapui, oli 6,0 kuukautta.

Asian käsittelyn vaiheiden yksityiskohdat käyvät ilmi PVK:n 19.6.2008 antamasta selvityksestä eduskunnan oikeusasiamiehelle.

3.2

Asian viipymiseen vaikuttavat tekijät

PVK:n oikeusasiamiehelle 19.6.2008 antaman selvityksen mukaan vuonna 2006 mediaaniaika vahinkoilmoituksen saapumisesta korvauspäätöksen postitukseen kesti 5,1 kuukautta keskimääräisen ajan ollessa 6,0 kuukautta. Vuosina 2006 ja 2007 PVK:ssa ratkaistiin 93 prosenttia vahinkoilmoituksista vuoden kuluessa saapumisesta. Edelleen vuonna 2006 PVK:n omien asiantuntijalääkäreiden lausuntomäärällä painotettu käsittelyaika oli keskimäärin 32 vuorokautta, to-

sin yksittäisten lääkäreiden kohdalla keskimääräinen käsittelyaika vaihteli välillä 7-262 vuorokautta.

PVK on oikeusasiamiehelle 19.6.2008 antamassa selvityksessä todennut asian käsittelyn viivästymisen ainoana syynä olleen sen viipyminen asiantuntijalääkärillä, ortopedian ja traumatologian erikoislääkäri A:lla lähes 14 kuukautta.

Asiantuntijalääkäri A:n lausuntotilanteen ruuhkautumisen syynä on PVK:n selvityksessä pidetty mm. A:n päätyönsä ohella hoitamaa Suomen Ortopedia ja traumatologia-lehden päätoimittajuutta sekä Helsingin yliopiston ortopedian ja traumatologian professorin viran hoitoa. Asiantuntijalääkäri A:n kanssa on selvityksen mukaan useampaan kertaan keskusteltu ruuhkautuneesta lausuntotilanteesta ja mahdollisesta luopumisesta asiantuntijatehtävästä. Asiantuntijatehtävä kuitenkin jatkui A:n toivomuksesta, mutta koska hänen käsittelyaikansa pitenevät, PVK sopi A:n kanssa asiantuntijatehtävän lopettamisesta vuoden 2008 alussa.

PVK on oikeusasiamiehelle 13.2.2009 antamassaan selityksessä selvittänyt asiantuntijalääkäreiden lausuntotilanteen valvontaa. Selityksen mukaan PVK:n omien asiantuntijalääkäreiden lausuntotilannetta seurataan keskitetysti siten, että joka toinen viikko laaditaan raportti palauttamattomista tapauksista lääkäreittäin. Korvauspäällikkö tarkistaa raportin ja ottaa tarvittaessa yhteyttä asianomaiseen lääkäriin. Tarkempi lausuntotilasto laaditaan vähintään neljän kuukauden välein, mistä ilmenee kullekin lääkärille lähetettyjen sekä palauttamattomien ja palautettujen asioiden määrä. Tarkempi lausunto lähetetään lääkäreille tiedoksi.

Edelleen PVK:n oikeusasiamiehelle 13.2.2009 antamasta selityksestä ilmenee, että vuoden 2009 alusta PVK:n omien asiantuntijalääkäreiden tulospalkkio on sidottu yksinomaan heidän omaan toimintaansa. Aiemmin tulospalkkio määräytyi yleisten tulosmittareiden perusteella. PVK pyrkii tekemällä muutoksella lyhentämään lausuntoaikoja ja kannustamaan asiantuntijalääkäreitä osallistumaan säännöllisesti kokouksiin, jotka ovat tärkein yhteydenpidon muoto PVK:n ja sivutoimisten asiantuntijalääkäreiden välillä.

PVK on todennut 13.2.2009 antamassaan selityksessä käyttäneensä kaikkia sen käytössä olleita menetelmiä saadakseen asiantuntijalääkäri A:n lausuntotilanteen ratkaistuksi. Asiantuntijalääkäri A:lle lähetettiin hänen ruuhkautuneen lausuntotilanteensa vuoksi vain rajoitetusti uusia tapauksia vuosina 2006–2007.

3.3

Kannanotto

Suomen perustuslain (731/1999) 109 §:n mukaan eduskunnan oikeusasiamiehen tulee valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa.

PVK ei ole viranomainen eikä julkisyhteisö, eivätkä sen työntekijät toimi virkavastuulla. Lakisäänteisen potilasvahinkovakuutuksen hoitamista pidetään kuitenkin julkisena tehtävänä, joten tältä osin sen toiminta kuuluu eduskunnan oikeusasiamiehen valvontavallan piiriin.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Lakisääteistä potilasvakuutusta hoitaessaan PVK edustaa perustuslain 22 §:ssä tarkoitettua julkista valtaa. Näin ollen se on omalta osaltaan velvollinen turvaamaan perusoikeuksien, kuten perustuslain 21 §:ssä tarkoitettua asian viivytyksettömän käsittelyn toteutumisen.

Hallintolain 2 §:n 3 momentin mukaan hallintolakia sovelletaan valtion liikelaitoksissa, julkisoikeudellisissa yhdistyksissä sekä yksityisissä niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä. Edellä mainitulla perusteella PVK:n toimintaan sovelletaan hallintolakia.

Hallintolain (434/2003) 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Hallintolain esitöissä (HE 72/2002 vp hallintolaiksi ja laiksi hallintolainkäyttölain muuttamisesta, s. 75), on todettu, että asian käsittelyn vaatimaa aikaa arvioitaessa on merkitystä mm. asian erityislaadulla sekä sen merkityksellä asianosaisen oikeusaseman kannalta.

Asiassa on kiistatonta, että A:n asian käsittely on kestänyt PVK:ssa kohtuuttoman kauan, eikä käsittelyn kestolle ole mielestäni esitetty hyväksyttävää syytä. Käsittekseni mukaan Potilasvakuutuskeskus ei ole käsitellyt A:n korvausasiaa perustuslain 21 §:ssä edellytetyllä tavalla ilman aiheetonta viivytystä.

Asian käsittelyn viipymisen syyksi Potilasvakuutuskeskus on ilmoittanut asiantuntijalääkärin käsittelyajan. Laillisuusvalvontakäytännössä on katsottu, että organisaatioon tai resursseihin liittyvillä seikoilla ei lähtökohtaisesti voida perustella poikkeamista siitä, mitä perustuslain 21 §:n säännös asian viivytyksettömältä käsittelyltä edellyttää. Julkisen vallan tulee turvata perusoikeuksien toteutuminen: Potilasvakuutuskeskuksella on velvollisuus organisoida korvausasioiden käsittely siten, että ne voidaan käsitellä ilman aiheetonta viivytystä. Tällaisiin toimenpiteisiin näytetään Potilasvakuutuskeskuksessa edellä kohdassa 3.2 esitetyn mukaisesti jo ryhdytyinkin.

4

TOIMENPITEET

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan Potilasvakuutuskeskukselle huomautuksen vastaisen varalle edellä kohdassa 3.3 selostetusta lainvastaisesta menettelystä. Tässä tarkoituksessa lähetän sille jäljennöksen tästä päätöksestäni.